

1974: Η αιχμαλωσία

του Μιχάλη Κ. Χατζηκυριάκου

Ήταν Αύγουστος, 22 Αυγούστου 1974. Πήρα το ποδήλατο να πάω να βρω το αυτοκίνητο του πατέρα μου για να φύγω μαζί του από το χωριό. Πήγα, και από μακριά τον είδα να φεύγει από άλλη πλευρά φορτωμένος με γείτονες και τα πράγματά τους. Δεν τον πρόλαβα και επέστρεψα στο σπίτι. Έμεινα εκεί και περίμενα ότι θα με πάρει μαζί του ο Πετράκης, ο γείτονάς μας με το λεωφορείο. Αυτό όμως είχε ήδη φύγει με την οικογένειά του. Επειδή είχε και άλλους συγχωριανούς, είπα ότι, αφού είμασταν πολλοί, να μείνω κι' εγώ στο χωριό. Εξάλλου δεν υπήρχε άλλος τρόπος να φύγουμε. Όταν νύκτωσε, για να μην μείνω μόνος μου και να κινδυνεύω να με βρουν μόνο μου οι Τούρκοι και να με σκοτώσουν, πήγα σε ένα άλλο σπίτι που ήταν μιας κουμέρας μας μαζί με όλους τους άλλους συγχωριανούς.

Όταν ξημέρωσε ο Θεός, άκουγα τους τούρκους στρατιώτες να κινούνται στο δρόμο. Αποφασίσαμε να βγούμε έξω για να παραδοθούμε. Ένας στρατιώτης που μας είδε, γύρισε το όπλο του εναντίον μας και μας έβαλε τις φωνές, λέγοντάς μας στα ελληνικά να μην ξαναβγούμε έξω από το σπίτι διότι θα μας πυροβολούσε. Εντάξει, του είπαμε, και φοβισμένοι κλειστήκαμε μέσα. Μετά ακούσαμε φωνές και με πολλή προσοχή για να μην μας δουν, κοιτάζαμε από το παράθυρο. Τρομοκρατημένοι είδαμε ότι πυροβόλησαν τον πραιματευτή, δεν θυμάμαι το όνομα του και τον Νικολάτζη του Τσιοπάνη.

Εκείνο το πρωί είχε πιάσει και μια βροχή πολύ δυνατή. Όταν σταμάτησε, ήρθαν και μας κτυπούσαν την πόρτα με τα όπλα τους. Βγήκαμε όλοι έξω. Μας έβαλαν σε μια σειρά και περπατητούς μας πήραν στη Βόνη. Τους άνδρες μας έβαλαν στην εκκλησία του χωριού και τις γυναίκες στο σχολείο. Εκεί συνάντησα και τον σύγαμβρό μου τον Πέτρο Στυλιανίδη, τον άνδρα της Αλίκης της αδελφής της γυναίκας μου.

Μετά από λίγες μέρες, οι Τούρκοι φώναζαν ονόματα. Φώναζαν και το δικό μου. Μας μετέφεραν στο γκαράζ Παυλίδη στη Λευκωσία. Μαζί μας ήταν και ο Πέτρος.

Εκεί μείναμε μέχρι και τις 11 Σεπτεμβρίου. Πάλι φώναζαν ονόματα και ήταν και το δικό μου μέσα. Μας ξεχώρισαν, μας έβαλαν σε μια σειρά με φωνές και σπρωξιές με τα όπλα και μας φόρτωσαν σε φορητά αυτοκίνητα. Μας οδήγησαν στο λιμάνι της Κερύνειας. Όταν φτάσαμε, μας έδεσαν τα μάτια και τα χέρια πίσω και μας φόρτωσαν σε ένα πλοίο. Καθιστοί στο κατάστρωμα του πλοίου, με την λαμαρίνα να καίει, ταξιδεύαμε πολλές ώρες, δεν θυμάμαι πόσες. Διψούσαμε αλλά νερό δεν μας έδιναν. Όσοι τολμούσαν να ζητήσουν, τους κτυπούσαν με τα όπλα και τους έβαζαν τις φωνές.

Τελικά φτάσαμε στη Μερσίνα. Μας έβαλαν λίγους λίγους σε μικρά φορητά αυτοκίνητα σκεπασμένα με μουσαμά, όπου η ζέστη ήταν χειρότερη από το πλοίο. Οι λαμαρίνες έκαιγαν. Δεν είχε καθίσματα και καθόμασταν κάτω. Κάθε φορά

που ο οδηγός πατούσε την πεζίνα όλος το καυσαέριο ερχόταν μέσα στην καρότσα. Η ζέστη και ο καπνός μάς έκαναν την κατάσταση αφόρητη. Κάθε τόσο, ο οδηγός σταματούσε και ξεκινούσε απότομα. Εμείς με δεμένα τα χέρια δεν μπορούσαμε να κρατηθούμε και πέφταμε ο ένας πάνω στον άλλον.

Στη συνέχεια μας πήραν στα Άδανα, στις φυλακές. Ήταν κτισμένες σε μια κοιλάδα μεταξύ δύο βουνών. Το μόνο καλό που θυμάμαι από εκεί ήταν το καθαρό νερό. Φαγητό μας το έφερνε ένα τούρκος φύλακας μέσα σε μια σύκλα. Το διανέμαμε μεταξύ μας. Το φαγητό ήταν ελάχιστο. Δεν θυμάμαι τι ήταν. Θυμάμαι, όμως, το ψωμί. Και εκείνο ήταν λίγο, αλλά ήταν πολύ αλμυρό. Μάλλον το έκαναν έτσι για να πίνουμε πολύ νερό και να χορταίνουμε με αυτό.

Για να περνά η ώρα, κάθε μέρα μας έκαναν γυμναστική μέσα στη φυλακή. Εντύπωση μου έκανε ότι ο τούρκος στρατιώτης που μας έκανε τη γυμναστική, ένας ξανθός (τον θυμάμαι σαν τώρα) μιλούσε άπταιστα ελληνικά.

Τα κρεβάτια ήταν μονά, σε σχετικά καλή κατάσταση και πολύ κοντά το ένα από το άλλο. Όταν ξυπνούσαμε, στρώναμε τα κρεβάτια, σκουπίζαμε και σφουγγαρίζαμε. Μετά περνούσε ο φύλακας και έκανε επιθεώρηση. Μπάνιο δεν μας άφηναν να κάνουμε, απλώς πλενόμασταν κάτω από τις βρύσες όπως μπορούσαμε.

Στην ίδια φυλακή ήταν και άλλοι Κυθρεώτες. Ο γιος του Χατζηγιακουμή, ο Γιαγνίσιης και άλλοι, που δεν τους θυμούμαι.

Μια μέρα, ήταν 16 Σεπτεμβρίου, νομίζω, μας φώναξαν με τα ονόματά μας, μας φόρτωσαν σε μεγάλα φορτηγά, μαούνες, χωρίς να μας δέσουν τα μάτια και τα χέρια, και αρχίσαμε να απομακρυνόμαστε από τη φυλακή. Πολλοί έλεγαν ότι θα μας απελευθερώσουν, άλλοι φοβόντουσαν ότι κάποιο κακό θα μας συμβεί. Σε κάποια απόσταση, ξαφνικά σταματήσαμε.

Εκεί, μας είπαν στα τούρκικα ότι ξεκίνησαν για να μας πάρουν στο λιμάνι για την Κερύνεια για να μας αφήσουν ελεύθερους, αλλά ο Ντεκτάς με τον Κληρίδη δεν συμφώνησαν και γι' αυτό επιστρέψαμε στη φυλακή.

Μετά από μέρες μας ξαναφόρτωσαν στα φορτηγά, μας πήραν στο λιμάνι, από εκεί στην Κερύνεια και καταλήξαμε στο γκαράζ Παυλίδη.

Εκεί μείναμε μια νύκτα και την επόμενη μέρα μας αντάλλαξαν με Τούρκους αιχμαλώτους. Πήγαμε στη ξενοδοχειακή σχολή όπου κάναμε μπάνιο, μας έδωσαν καθαρά ρούχα και παπούτσια. Επίσης, μας έδωσαν από μία λίρα στον καθένα. Ευτυχώς, όσοι πήγαμε στην Τουρκία, καμμιά τρακοσαριά περίπου, επιστρέψαμε στην Κύπρο, δεν έμεινε κανένας πίσω.

Με παρέλαβε ο κουνιάδος μου ο Αντώνης Λεμονοφίδης. Μετά πήγα στην Πάφο, όπου με περίμεναν η οικογένειά μου, οι γονείς μου και οι συγγενείς.

(Αφήγηση του Κυριάκου Μ. Χατζηκυριάκου)